

TELEGRAFUL ROMAN.

Apore Marția. Jau și Sâmbata

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond — și timbru de 60 fl. pentru fie-care publicare.

Emigrarea țeranilor nostri în America.

Neîntrecută și proverbială a fost dragostea cu care s'a alipit țeranul român de vatra strămoșască.

Nici jugul cel greu al iobăgiei seculare, nici tractamentul din sēmă afară aspru și neuman al ciocoilor nostri, nu a fost în stare să-l facă să-și părăsească patria.

În sufletul acestui popor s'a plămădit poezia „fie pânea cât de rea, tot mai bine în țera mea”, și poporul a rămas consecuent principiilor sale de a rămânea acasă în țera lui.

Așa a fost până bine de curând, — pentru-că petrecerea unei părți a locuitorilor mărginași în România pe câte un an, ici-colo și mai mult, noi nu o am considerat de emigrare, ci mai mult a fost câștigarea mijloacelor de a susținea pe cei rămași acasă și unii din ei pe lângă acesta au mai făcut și stare.

Alt caracter serios au emigrările de acum ale țeranilor nostri.

Greutățile vieții, impositele grozave către stat, municipiu și comună le-a făcut traiul nesuportabil, și sunt silii omenii în etatea cea mai frumôsă formal să iee lumea în cap.

Din comuna frunțasă Pianul-de-jos au trecut în America peste 40—50 bărbați în flăoarea virstei lor, ca să agonisescă cele de lipsă pentru traiul vieții.

Sunt între ei și câțiva Sași — dar majoritatea celor emigrați o dau Români.

S'a dus cu mare greu capul de familie și cu cheltueli de aproape 300 corone, pe cari le-a făcut peminând locuri, sau vânzând cea din urmă vacă din ocol.

Curtea a rămas pustie, iarba crește în ocolul țeranului, unde odată se învîrtiau câte 4 boi, și tot atâta junci și vaci de lapte — iar copiii și mama așteptă ca tata să agonisescă parale și să le trimită bani de drum.

Cei dela Budapesta nici nu cunosc stările nesuportabile și cel mult se gândesc cum ar pute oeroti pe Săcui, acești fi răsfățați din patrie, — dar se se cugete la Români, la sôrtea lor, la îmbunătățirea stării lor economice, puține glasuri autoritative am auzit, ca-și cum Românii n'ar avé și ei titlu să fie considerați și să li se facă posibil traiul în țera lor.

Budgetele statului an de an cresc, plățile oficialilor se urcă, teatrele maghiare trêbue și ele dotate binișor din vistieria statului și câți funcționari de trêbă și fără trêbă, câți împiegați cu sinecure grase, de toți se îngrijește cinstita stăpânire, numai țeranul, el sërmanul e dat uitării.

Și emigrările spre America nu sunt sporadice, ci au luat dimensiuni înfricoșate și se lătesc pretutindenea în Ardeal în paguba țerei și în paguba elementului nostru, care constituie marea majoritate a populațiunei.

Față cu acest simptom nefavorabil pentru noi trêbue ca din bun timp să luăm toate măsurile de precauțiune ca poporul să pôtă trăi acasă.

Ziarul nostru ani de-arëndul a arêtat că poporul cu vederile de până

aci nu mai pôte acoperi cheltuelile sporite și nu mai pôte mulțumi trêbuițele potențate.

Am indicat ômenilor nostri să îmbrășeze meseriile și comerțul, i-am conjurat să nu înstrăineze un petec din pământul strămoșesc și să țină cu evlavie la ori-ce glia erezită — și mai ales le-am dat sfatul să caute ca să nu se încuibe în mijlocul lor elemente străine, cari îi store până la mēduvă și le iau fără milă bucatele din coș, laptele din gura copiilor și pe urmă și căsuța, care le dădea adăpost și pentru moșii lor, era un cuib de fericiire, pe lângă toate greutățile ce isvoreau din legile esecțiionale și barbare.

Am dat sfatul nostru pretinsec și celor din fruntea parochiilor noastre să aibă grijă, ca să nu se risipească turma, și le am pus în nenumărate rënduri la inimă să urce treptele amvonului și de acolo să propoveduiască pacea, buna înțelegere, cruțarea, mulțumirea cu puțin.

Am atins côrde pentru unii neplăcute, ca să înceteze cu multele obiiciuri rele la ospete, cu zilele de cap și la petrecerea la mormânt a iubiților repotați cu cheltueli, cari de multeori nu au nici un rost și înțeles, și cel mult să satisfacă unei ambițiuni deserte.

Am pēcătui dacă nu am constata că glasul nostru în multe părți a fost ascultat și urmat — iar rezultatele se manifestă în bunăstarea și mulțumirea poporului.

Suntem dureroși atinși, că nu toate organele noastre, nu toți conducătorii nemijlociți ai poporului au înțeles glasul nostru.

Avem din nenorocire ômeni în fruntea comunelor noastre bisericesci, cari în prima linie cred ca să-și vadă de ale lor interese și socoteli.

Avem ômeni, cari cred, că afaceri de natură economică nu au de a face cu chemarea preotescă și din credința acesta greșită resar multe calamități și între acestea și emigrarea poporului spre America.

Să nu învinuim numai statul și organele lui ci să recunoscem, că o parte mare din calamitățile ce ne vin pe cap, ni le cauzăm noi înșine.

Prin indolență ori nesciință, puțin împôrtă, destul că noi de multe calamități am puté feri poporul, decât ne am pune toate puterile, tot sufletul nostru ca să i fim de ajutor și de folos.

Frasele acele banale, că poporul nu ascultă nu au nici un temei.

Să ne vadă numai poporul, că i vrem binele, că suntem desbrăcați de ori ce interese personale, că suntem în stare a ne pune și viața pentru popor, și poporul ne va urma cu drag și am avé în curând mulțumirea sufletescă de a scôte pe mulți din ghiarele perirei, ér calamitatea emigrărilor și alte nevoi ce bântue vor înceta de sine.

Recepțiunea episcopului Popea în Academia Română.

Publicăm după „Familia” discursul de recepțiune al P. S. Sale episcopului Nicolau Popea și răspunsul dlui secretar general al Academiei române, D. A. Sturdza fiind ambele vorbiri de un interes deosebit.

Eată discursul P. S. Sale:

Majestatea Voastră!

Onorați Colegi!

Mulțumesc mai întâiu lui Dumnezeu, că m'a învrednicit să vëd cu ochii unele din cele mai însemnate și mai avântate gândiri și aspirațiuni ale tineretelor mele, încă ca student, deja deplin realizate.

Între acelea, la loc de frunte, se numără firește și Academia Română, al cărei membru mai întâiu onorar, iar acum activ, avui fericirea de a fi ales din bunăvoința Dvôstre, pentru care ve și aduc domnilor colegi, respectuôsele mele mulțumiri.

Acosta împregiurare îmbucurătoare mi-a și dat impulsul, ca pe lângă toate greutățile, să me present astăzi în mijlocul acestui Corp luminat, între ai cărui membri cu plăcere vëd mai mulți bărbați eminenți, ca tot atâți amici buni ai mei încă din tinerețe, pentru de a-mi împlini una din datoriile ce le prescriu statutele Academiei noastre.

Cinci-zeci de ani sunt, onorați colegi de când întâiaș-dată piciorul meu a călcat pământul României. A fost acesta în timpul mișcării popôrelor, în memorabili ani 1848—9, care a sgudit Europa întrégă și prin urmare și monarhia noastră austro-ungară și în special și patria noastră mai îngustă Transilvania, când în urma resboiului civil, sute și mii de așa numiți „bajenari” trecurăm în România, căutând adăpost aici la Dvôstre.

Dar, ce deosebire izbitoră între atunci și acum! Ce schimbări radicale! Ce progrese colosale în toate direcțiunile vieții sociale! Atunci, principatele dunărene vasale; astăzi, mărețul Regat independent român, grație înțelepte, energice și eroice ținute și ocârmuirii a Maj. Sale, Carol I, regele României.

Iertăți-mi, onorați colegi, acesta mică digresiune, dacă se pôte numi așa, la prima mea pășire în acest corp luminat. Român și eu și ca Român n'am putut și nu pot să remân indiferent față de progresele culturale, de viitorul îmbucurător al Românilor peste tot.

Trecând la subiectul, despre care am să vorbesc, mult me bucur, că între marginile statutelor Academiei, mi-am putut alege o personalitate, al cărui nume strălucit, resunând între pârții acestui palat al științelor, încă și mai mult va contribui la împodobirea nimbului Academiei noastre. Spiritul lui înalt, științele lui temeinice, activitatea lui neobosită, purtarea lui fină și serioasă, frumsețea naturală și figura lui maestatică și impunătoare, rare calități la un muritor, erau tot atâtea puteri atrăgătoare, cari îi cucureau inimile tuturor.

Archiepiscopul și metropolitul Andreiu br. de Șaguna, căci despre el e vorba, este omul istoriei. Acosta, fie cea bisericescă, cea națională ori politică, — nu se pôte scrie fără de istoria lui. Mai mult: istoria metropolitului Șaguna e aproape istoria poporului românesc însuși din Transilvania într'un pătrar de secol, cât timp a condus el atacurile și destinele noastre naționale de acolo. Așa de strins viața lui e legată de viața poporului românesc, așa de tare aceste două sunt conțesute într'una, după cum din cele următoare se va vedea.

Fericitul Barit, fost membru și ales president al Academiei, zice despre Șaguna: „Acela care îi va compune biografia în spirit obiectiv sau după cum se exprimă Tacit, sine ira et studio, va binemerita de biserică de patrie și de națiune”.

Da, gree, dar mărêșă problemă a avut Șaguna de resoltit. El însuși ne-o spune la sfințirea sa de episcop în Carloveș, când

zice: „Tu Dômne, știi, că către scopul meu a alerga doresc, pe Românii Transilvăneni din adêncul lor somn să-i deștept și cu voie către tot ce e adevêrat, plăcut și bun să-i trag”.

Intrând în subiect, recipiendarul face biografia ilustrului Șaguna, schițeză starea politică, bisericescă și școlară-culturală a Românilor din Transilvania și Ungaria în epoca în care a venit Șaguna ca vicar în Transilvania; descrie cu colori vii rolul acestui mare bărbat pentru ridicarea bisericeii și a nômului său, prezentând totodată fazele principale ale mișcărilor naționale-culturale românești, la cari la tôte a luat parte Șaguna și accentuându-i meritele neperitôre, încheie cu următoarele concludiuni:

„Iată, domnilor colegi, cine a fost metropolitul Șaguna! Faptele lui ni-l arată pe dânsul ca pe un grădinar bun și înțelept, care spărgând țelina cu istețime, din pământul cel înțelenit, lucrându-l și cultivându-l în sudorea feței sale în timp de 27 de ani, formă o grădină mare și frumôsă și umplându-o cu tot felul de flori și pomi roditori, o lăsă la môrte bisericeii și națiunii de moștenire; ca pe un părinte duios, care prin înțelepciunea și zelul său neobosit, izbuti a aduna tôte părțile dismembrate din risipiturile lor la corpul natural, la mama lor comună, precum își adună găina puii sub aripile sale, ca pe un eliberator, restaurator și regenerador al poporului său, făcându-se astfel prin geniul său punct de legătură între un trecut duros și un viitor, ce ne promitea cele mai bune speranțe. Faptele lui ni-l prezintă mai încolo ca pe un geniu al națiunii sale, în care ca într'un centru se întruniau tôte pornirile și acțiunile poporului român; ca pe un cârmaci expert și probat, care ajuns în fruntea națiunii, conduse naia națională, prin valurile și stâncile cele mai periculôse, fără de a fi pășit cândva vre-un naufragiu; ca pe un demn reprezentant sau „cap al națiunii române” cum îl numește Constantin Hurmuzachi, care în puterea iernei, pe un ger cumplit și prin locuri îndepărtate și periculôse, se duse la împêratul, ca să cêră dreptate pentru poporul român. Da, națiunea se afla într'un imens caos la venirea lui Șaguna; el cel dintâiu dedă direcțiune cauzei naționale, ce până la dânsul orbeca în întuneric; el cel dintâiu sparse ghiata în tôte, dedă vază și respect poporului român și îl aduse la o valôre, ce n'o mai avuse de secolii înainte. Aceleași fapte, în fine, ne arată pe Șaguna ca pe cel-ce ne dedă șcôle, ne formă în străinătate profesori și învățatori, ne creă institute și fundațiuni; ca pe cel cu făclia în mână împrăștiind întunerecul și deșteptând pe Români din somnul cel de môrte, îi scôte din întuneric la lumină, din môrte la viață. Șaguna voină a-și terici poporul, ca un far luminos, îi arată calea ce duce la adevêrata fericire. Tot el ne înauți literatura cu numeroșe opere, împrîtinindu-ne cu canônele și cu literatura bisericescă.

Resumând, eu zic, că metropolitul Șaguna a fost un bărbat aproape extraordinar, trimis de providință pentru fericirea poporului său; că el a fost un Moise care lovi în piatră și dedă apă cerescă poporului său: știință, lumina, cultura.

Despre un astfel de bărbat cu drept cuvânt se pôte zice, că el pururea va străluci ca un luceafăr pe orisonul bisericeii și națiunei române!”

După discursul de recepțiune primit cu aplause, regele suspendă ședința pe 1/2 ôră, în care timp convorbi dimpreună cu moștenitorul de tron, cu Pr. S. Sa episcopul Popea și cu toți membri.

Redeschizându-se ședința, regele dete cuvântul dlui D. A. Sturdza, care răspunde recipiendarului în numele Academiei.

Iată discursul dlui D. A. Sturdza:

„Sire,
„Alteță Regală,
„Iubiți colegi!

„Am simțit cu toții o adâncă bucurie sufletescă, când am auzit resunând în Academie vocea Prea Sfințitului episcop Nicolae Popea. Avem mulțumirea de a vedea în mijlocul nostru pe unul din cei mai distinși membri ai bisericii. Avem fericirea de a saluta pe bărbatul, care a stat metropolitului Șaguna, cât a fost în viață, credincios conlucrător în via Domnului, iar după morții credincios urmaș. Se mai adaugă și simțământul recunoștinței, căci Preasfințitul episcop a călcat peste povara anilor și peste ostenele unei călătorii depărtate pentru a ne întâmpina cu o călduroasă cuvântare, care mult timp va rămâne adânc înțipărită în inimile noastre.

„Prea Sfințitul episcop Nicolae Popea a făcut intrarea sa în Academie, vorbindu-ne de Andrei Șaguna. Cine altul putea să ne cuvinteze mai cu însofletire despre marele preot al bisericii, despre marele fiu al neamului! Oare nu a fost Pr. Șaguna care, îndată după sâvârșirea din viață a metropolitului Andrei, s'a grăbit a ne înfățișa cu vioiciune figura lui, munca lui, faptele lui? Mai târziu tot Pr. Sfinția Sa i-a înprospătat memoria într-o scriere aleasă prin formă și plină de învățătură prin conținut, arătându-ne cine a fost metropolitul Andrei pentru biserică sa, pentru poporul său; și după acesta a început publicarea Memorialului Andreian, a cărui terminare se aștepta cu o viuă dorință de toți cei cu inimă deschisă pentru o viață bogată în muncă harnică și dreaptă.

„Doi arhiepiscopi a avut neamul românesc în secolul al nouesprezecelea, cari au fost făclii luminătoare a timpului care a urmat după dâșii, Veniamin Kostaki și Andrei Șaguna. Numele acestor doi bărbați, posteritatea îl va pronunța cu o venerație nu numai neschimbată, dar crescândă. Acești doi mari mitropoliți au strălucit în mijlocul neamului lor prin virtuțile lor, prin credința lor prin faptele lor. Ei au fost adevărați apostoli ai lui Christos, vrednici arhiepiscopi ai bisericii creștinești, în totă puterea cuvântului — „păstori buni, cari s-au pus sufletul lor pentru ei“. De aceea și viața amândurora prezintă multă asemănare.

„Ca omeni, ca Români, ca clerici, ei au trăit o viață devotată datoriei lor, a cărei țel și cale ei însuși le-au așezat la o mare înălțime de osirdie pentru ale evangheliei Mântuitorului și ale bisericii lui Hristos, ei au luptat pentru răspândirea luminei sufletești, fiind nu numai propoveditori a celor bune și drepte, dar dând, după povețele apostolului Pavel — „pildă credincioșilor cu viața, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția, băgători de seamă, a darului cel au, păzindu-se pe sine și, ca să se mântuiască ei și să se mântuiască și cei ce-i vor asculta pe ei“.

„Slugi ai Domnului, ei au avut neclintite dinaintea ochilor învățăturile apostolilor și sfaturile marilor învățători ai bisericii și nu s'au oprit nici odată dinaintea greutății sarcinii ce luase asupra-le, ci mai ales se bucură de dâșna. Ei știau, ce se cade să fie un episcop, căci cetise scriptura cu pricepere și pătrundere, cu inima curată și cu sufletul înălțat. Ei știau, că episcopul se cade să fie — fără prihană, curat la gândire și la faptă — înfrânat în viața sa și în fața altora — treaz la minte — plin de cumpenelă și de blândețe — iubitor de dreptate — întreg în credință — împodobit cu învățătură — sîrguitor ca învățător — nesmintit în răbdare — din convicțiune evlavios — neîubit de argint — nepoftitor de agonisire necinstită — nelacom — nu iute — nu mănios — nu sumet — nesfădnic — ostinduse nu trușește, ci pentru a surpa izvodirile minții și totă înălțarea care se ridică în potriua lui Dumnezeu. Ei cunoșteau sfatul Sfântului Ioan Gură-de aur, că nu se cuvine a alerga după arhierie, după cum alergă mulți, după un serviciu lumes, căci episcopul năsuind se strălucescă dinaintea omenilor, se perde dinaintea lui Dumnezeu. Ei știau că păcatul unui episcop trage după sine o mai mare pedepsă decât aceea cuvenită unui mirean,

căci episcopul trebuie să fie — cel dintâiu în învățătura bisericii nedespărțit de credință — cel dintâiu cu îndelungă răbdare — cel dintâiu care nu năzuiește nici a primi, nici a împărți favoruri — cel mai treaz la muncă — cel dintâiu despre care turma cuvântătoare știe, că nu e datat nici la somn, nici la lenevie. Pentru dâșii cinstea arhierescă nu era spre vanitate, ci ei sta, după povăta bisericii, de priveghia zi și noapte pentru mântuirea sufletelor omenesii și pentru fericirea celor păstoriți de dâșii. Ei nu au uitat nici odată, că de aceea credincioșii numesc pe membrii clerului — sfinți, cucernici, cuvioși — iar pe arhierii — prea sfinți — pentru-că biserica și poporul au convicțiunea, că prin puterea darului care i-a însofletit, întreaga lor viață e sfințită și exemplu de virtute.

„Astfel sta acești păstori sufletești dinaintea poporului lor, — respectați și venerați pentru viața lor neprihănită, pentru osirdia lor neîncetată, pentru munca lor neobosită, pentru patriotismul lor neclintit. Astfel vestea lor a trecut preste hotar și în străinătate resunetul numelui lor nu era mai mic decât în patria lor: și de la dâșii multă pildă a binelui a fost luată preste tot locul.

„Cu toate aceste mari însușiri și cu toate că ei sta în cinstea bisericii și a statului, ei n'au fost scutiți de suferințe și de dureri și au dus o viață adese plină de amărăciune. Ei însă nu s'au dat în lături, ci toate încercările le-au primit cu inima înfrântă și smerită, și nu s'au dosit la muncă, care sub mână lor creștea; ci mai ales luau asupra-și toate ostenele și necasurile, căutând să le învingă, ca să stea lumină și îmbărbătare pentru toți.

„Biserica o conduceau ei, ca să întărească în credință pe toți câți se apropiu de dâșna ca să atragă spre dâșna și pe cei cari sta de o parte nedumeriți asupra vieții pământești și asupra celei cerești. Când ei se îmbrăcau în vestimentele lor arhiericești și ieșind în mijlocul bisericii cu înfățișarea lor blândă și nemeșugită, impunătoare prin puterea credinței de care erau cuprinși; când înălțau vocea lor limpede în rugăciuni și în cântări către Cel a Tot-Puternic: nu era inimă și suflet care să nu fie foarte răpătat în regiuni mai înalte și să nu se plece spre îmbunătățire și îndreptare.

„Apostoli erau, mângâind pe cei triști și asupriți, ajutând pe cei nevinovați, apărând pe cei nedreptățiți, dând exemplul răbdării când de timpuri grele erau impresurați, stând neînfrinți și cu mintea întregă la muncă și la datorie când cerul era senin, ca și când bătea vijelia.

„Apostoli erau, când răspândiau învățătura, scriind singuri biblioteci întregi sau împingând și ajutând pe alții la compunerea de scrieri, menite a lumina poporul. Apostoli erau, când vedeau textul cărților bisericești, de la cărțile de rugăciune pentru copii până la ciaslove, dela cărțile uzuale ale serviciului bisericesc până la scrierile marilor dascăli și învățători ai bisericii și la cărțile Vechiului și Noului Testament. Apostoli erau, când cu rîvnă fundau și cu zel conduceau tipografiile lor metropolitane, prin care răspândiau — cărți bisericești, abecedare, geografii, istoria patriei, manualuri de patriotism și manualuri a vieții creștinești.

„Apostoli erau, când stăruiau să întărească organizarea canonică a bisericii, purtând în inima lor acea convicțiune, despre care metropolitul Andrei astfel scria în 1861: — „Eu, carele me ocup neîntrerupt cu perfecțiunea în științele și cunoștințele bisericești, nu cunosc mai mare tesaur în lume, decât moralul ce dă legea bristiană, socotită după adevăratele ei principii, ce se află în evanghelie, dar nu în cuvântările și faptele omenilor, cari sunt fără morală și fără știință sistematică.“

„Și ne gândim acum, în ce timpuri grele și întunecate au trăit acești bărbați ai lui Dumnezeu; câte pedeci ei au avut a înălțura în calea lor; cum lucrarea lor cu toate aceste a pășit lin și fără încetare înainte, până ce ea s'a îndeplinit; cum ei nu aveau decât un gând, înfigerea credinței în inimele omenilor și îndreptarea vieții lor spre lauda lui Dumnezeu; cum ei au murit amândoi pentru sine în sârcie: putem zice, că ei după morțea lor s'au înălțat și că se vor înălța neconținut dinaintea posterității.

„Metropolitul Veniamin la sfârșitul vieții sale s'a retras într-o monastire, depărtată de vuetul lumii, a îmbrăcat acolo haina unui simplu călugăr și s'a pus sub ascultarea egumenului său; fiind pînă în mână sa și rugăciunea în graiul său, rămânând sărac și nelăsând după sine nici cea mai mică avere pământească.

„Metropolitul Andrei a înaintat spre sfârșitul său, păstorind cu stăruință și cu blândețe, adese amărit de pedecile ce împina din loc neașteptat, nedreptatea omenescă storcându-i odată jalnicele cuvinte „flere possem sed juvare non“ dar neoprimdu-se și trecând în viața de veci cu nădejdea în Dumnezeu, care-i ajutase să lase după sine o biserică bine și canonică organizată și recunoscută de stat. Agonisela vieții sale a lăsat-o bisericii și scôlei, nu în neorânduială, ci bine regulată și spre folosul poporului rânduială.

„E o binecuvântare de sus, că astăzi am auzit lauda metropolitului Andrei în incinta Academiei Române și că am renoit în mijlocul nostru memoria acestui bărbat dimpreună cu memoria fericitului întru poimire metropolit Veniamin.

„Datorim această serbare sufletescă Prea sfințitului episcop Nicolae Popea, care din 1877 este membru onorar al instituției noastre și pe care din anul trecut îl numărăm printre membrii ei ordinari. Viața sa și munca sa l'au înălțat în treptele bisericești și sociale. Viața sa și munca sa ne vor servi de exemplu, ca astel să ne facem folositori patriei și neamului, și să contribuim la înălțarea și înălțarea institutului românesc al Academiei.“

Regele închide ședința, în mijlocul unui entusiasm general

Revistă internă

Cestiunea revizuirii legilor politice bisericești.

În ședința dela 2 Apr. a vorbit contele Zichy Iános cu multă căldură pentru *reviziunea* legilor politice-bisericești, care ideeă nici odată nu s'a impus mai clar, ca acum decând toate bisericele își încleștă mâinile pentru ajutor. În prima linie cere stergerea legii despre neconfesionalism, prin ce s'ar ivi dor' pacea între confesiuni.

Ministrul-president Széll răspunde că guvernul nu se va atinge de reviziune, deoarece ranele cauzate de politica bisericească s'au vindecat și reviziunea le-ar deslega de nou. Dar nu se cugetă la reviziune și din cauză că consideră acele legi ca și la crearea lor, de necesare corecte și înțelepte, corespunzătoare principiului egalei îndreptății. Pune mare pond pe religiozitate și moral, ca fiind aceste sentimente susținătoare de stat, fără de cari statul nu poate exista, dar nu face categorii după confesiuni, ci zice, că fiecare să fie fericit după credința sa, convingerea și religiozitatea sa.

Stergerea timbrelor de ziare și călindare.

„Pester Lloyd“ din 3 Aprilie n. scrie:

Statul ungar va resigna începând cu 1 Iuliu an. cur. la un venit de 770.000 corone, care ce e drept a ocupat în bugetul său de miliarde un loc foarte modest, dar și fără renume.

Ministrul de finanțe s'a achitat astăzi de o promisiune repetată deja prezentând dietei proiectul de lege, prin care se *sistază obligămintul de timbru a calendarelor, anunțurilor, inseratelor din jurnale, a jurnalelor esterne și a tipăriturilor periodice*. Acesta e un fapt pe terenul contribuțiilor pe care îl salutăm cu satisfacție nu numai pentru că avem un interes direct la delătura-timbrului de anunț ci pentru-că se delătura un anacronism, care în timpul actual s'a susținut în Europa numai la noi. Toate statele unul după altul au sistat asemenea taxe de timbre, cari au s'și mulțumescă existența numai unui fiscalism de dări exagerat și

năsuinței de a impune o sarcină avântului celor mai moderne producțiuni literare, mijlocului celui mai puternic pentru cultivarea și luminarea masselor, mijlocitorului tuturor curentelor spirituale ale zilei și anteluptătorului ideilor progresiste. Acest soi de timbru, anume timbrul inseratelor, nu se poate înșira în nici una din categoriile de timbru și competențe existente, el forma numai o piedecă pentru desvoltarea publicisticii și a zedărniciit în parte succesul ce putea s'el obțină de altfel ori unde publicistica sub împregiurări mai favoritoare.

Timbrul de inserat învolyă o scumpire a anunțurilor, de cari astăzi nu se poate lipsi nici comerciantul, nici industriașul, ba nici economul, pentru-că anunțul e cel mai bun și mai ușor mijloc de a apropia laolaltă lipsa și ofertul pentru a atrage atențiunea consumentului asupra celor mai avantajoase și eftine isvóre de procurare. Inseratele jurnalelor sunt cu miile, și acolo, unde inseratul se arată în perfecțiunea sa, — el servește nu numai vînzării obiectelor — daraverilor — ci întregii vieți sociale, stînd la dispozițiunea tuturor claselor profesionale și tuturor straturilor populațiunei ca interpret, pentru a le apropia unele de altele. Inseratul, care netezește unui tehnic harnic, unui mașinist, unui învățător, unei educătoare calea spre a-și valorisa cunoștințele câștigate, e tocmai așa de potrivit ca și mijlocul, prin care persoanele care servesc, voesc a-și acuire o aplicațiune și în multe țeri inseratele prin jurnale s'au închețenit și în obicinuințele de viață ale omului de rînd. Un astfel de mediu pentru valorarea puterilor și procurare de afaceri nu trebuie să fie obiect de contribuțiune, nu pentru motive etice, dar nici pentru-că succesul lui nu e garantat din capul locului și nici nu poate fi garantat.

Ministrul nostru de finanțe a delăturat acum impositul de anunț — timbrul de călindare — care nu cade în aceeași categorie, dar nu se poate de loc susține — precum și timbrul pe jurnale externe; prin această delătură o veche nedreptate, care s'a practicat numai la noi, după-ce însași Austria ne-a premers cu bun exemplu în privința acesteia. Cu alte cuvinte — pentru a grăi adevărul — timbrul de inserate a încetat în Austria cu ani înainte, s'a mai susținut numai timbrul pe jurnale, care deasemenea a dispărut cu începutul anului curent. Timbrul de anunțe a împovărat întregă comunicațiunea noastră și cu drept se poate exprima speranța că industria și profesiunile vor obține din această dispozițiune un avantaj însemnat și durabil.

Dar și întreprinderea de jurnale — și editarea de foi periodice cere jertfe grele și riscate în puteri spirituale și materiale dela antreprenor — va câștiga avantaje din proiectul cel mai nou, după-ce va deveni lege — noi însă suntem de credință că jurnalistica Ungariei are și un drept la această, pe care și-l'a câștigat prin activitatea și devotamentul său în serviciul ideilor naționale și culturale, al căror stegar a fost și va rămâne pentru toate timpurile, prin reprezentarea cu tărie a intereselor economice și prin luptele ferbinți ce le-a purtat pentru autonomia și independența statului. Proiectul de lege, subternut astăzi de domnul Lukács, legislativ, însemnează delătura unei nedreptăți, dar tocmai pentru această ministrul de finanțe merită o recunoștință nemărginită, pentru-că nu e nimic mai greu pentru un ministru de finanțe decât a repara și uita o nedreptate, când e vorba și de o jertfă materială din partea statului.

Reprivire asupra mersului războiului.

Părerile asupra cauzelor, care au provocat războiul anglo-african, precum și asupra modului cum a fost purtat sunt atât de feliurite, încât observi îndată că abia poți culege de ici-colo câte o apreciere mai înțemeiată pentru a-ți forma elementele de judecată asupra acestui important eveniment. În cele de mai jos lăsăm să urmeze o opinie dezvoltată în „P. Napló” de un căpitan din statul major. Ea-ă-o în extras:

Jalnica tragedie, ce se desfășură la finele secolului în Africa de Sud, se apropie, încet-încet de încheiere, și cu acesta cele două republice independente vor aparține trecutului. Mâna de ghiață a morții a atins fruntea eroilor buri, ce se jertfesc pentru libertatea patriei lor; luptele actuale de guerrilla pot numai amâna pe cât-va timp inevitabilul desnodământ, nu-l mai pot însă delătura. Rënd pe rënd se concentrează masele enorme ale Englezilor, cărora nu vor putea rezista miclele trupe însuflețite de iubirea patriei, ale Burilor. Era un timp, când nimeni nu se aștepta la rezultatul final, ce se prepară acum și e sigur, că sörtea republicelor alt-cum s'ar fi decis, dacă tactica unilaterală a Burilor n'ar fi oferit avantajii pe sêma Englezilor. Aceste avantagii sunt rezultatul modului de luptă permanent de defensivă, de care s'au folosit Burii și care a trebuit să dirigeze lucrurile în chipul acesta. Din războiul actual deci se pöte trage o învățătură neîndoelnică și aceasta e: că războiul se decide în ultima analiză în favorul celui-ce luptă prin ofensivă.

De câte ori s'au retras trupele engleze în cea mai mare disordine, fără ca adversarii să le fi urmărit, ci aceștia de regulă au rămas în pozițiile lor de defensivă. Războiul a decurs astfel:

La 14 Octobree, în ziua declarării războiului, Burii în număr de vr'o 21.000 au luat ofensivă, având intențiunea de a ocupa Ladysmithul. Vr'o 6000 au blocat Mafekingul, ear 3000 buri din Oranje au impresurat Kimberley-ul. Față de ei, generalul englez White și-a pus castrele cu 8000 de ömeni în jurul orașului Ladysmith, o altă trupă de 3000 a luat poziție la Glencoe sub generalul Symons, care a fost respins, spre Ladysmith. În retragerea acêsta a fost scutit de White, care a purtat campanii continue contra Burilor, cari înaintau, astfel la Elandslaagte, Rietfontein și Nickolsonneck.

Acestea au fost primele înfrângeri ale Englezilor, cauzate prin răslețirea trupelor lor, cea-ce probabil s'a făcut la ordinul guvernului englez, sau pöte că la început ei își închipuiau întreprinderea numai drept o prumblare.

După blocarea Ladysmithului, Joubert înaintă spre Pietermaritzburg și micile trupe englezești le închisê la Estcourt și Weston. Numai când se apropie Buller cu 20.000 soldați, se retrase Joubert dincolo de riul Tugela, ocupând o situație escelentă de defensivă. Aici își împărți armata în 3 grupe: lângă Springfield, Colenso și Weenen. Incercarea lui Buller de a elibera orașul Ladysmith și atacul spre Colenso în lipsa de cele mai necesare puncte de orientare s'a sfârșit cu o pierdere cumplită. Dar și Burii au comis din punctul de vedere al criticeii obiective o eröre condamnabilă, fiind că n'au urmărit pe Englezi, ci au stat în defensivă, eröre repetită și în alte locuri și care nu s'a mai putut repara.

În timpul acesta Burii din Oranje pëtrunseră în Tëra Cap și pregătiră la răscolă pe Holandezi. Pentru împedecarea acestora, din partea Englezilor au fost destinați generalii Gatacre și French. Primul a fost bătut gröznic lângă Stromberg, lăsând 32% din ostași pe câmpul de luptă, iar al doilea general englez a trebuit să se retragă. Aici eară au făcut Burii greșala aceea, că n'au exploatat învingerea.

În partea vestică a câmpului de operațiuni a fost însărcinat generalul Methuen cu deblocarea Kimberley-ului. A secerat la început două învingeri asupra Burilor, dar la Magersfontein legiunea lui și-a a. at mormântul. Două luni a stat apoi în nelucrare, iar față cu el în asemenea situație se aflau

Burii, prin ce Methuen a scăpat de totală nimicire.

După catastrofa dela Colenso a urmat o paușă apröpe de 4 săptămâni, în care timp a sosit la fața locului lordul Roberts, cu șeful statului major Kitchener. Acum încercară a două-öră deblocarea Ladysmithului, Warren avea să încunjure pe Buri, iar alte 2 1/2 brigăzi să ocupe pe adversar în front, generalul Clery de altă parte să atragă prin atacuri prefăcute atențiunea Burilor, dela încunjurul proiectat de Warren. Proiectul acesta n'a succes, căci Burii au observat și la Spionskop, l'au primit cu un foc violent, silindu-l să fugă desperat. Acest ultim privilegiu pentru încoronarea succesului prin persecuția adversarului, Burii nici de astă-dată nu l'au folosit, și de aici înainte au a da piept cu forțe prevalente, înaintea cărora nu le-a rămas decât retragerea.

Până-ce Buller cu o temerantă și stăruință uimitoră continuă atacurile în Natal, Burii în timpul acela câștigă mai multe învingeri neînsemnate pe terenul sudic de războiu. La 12 Februarie bătură lângă Rensburg pe generalul Clements, care fu constrîns să se retragă până la Arundel. Incidentul acesta încă nu l'au exploatat învingătorii buri, cari ar fi putut cu totul să strice calea ferată Capstadt-Kimberley și să împedice operațiunile lui Roberts.

Puterile engleze s'au înmulțit pe totă linia și în tot locul au opus Burilor un număr cu mult mai mare de trupe. Mai întâiu e ajutat Methuen, care ocupă pe Buri la Magersfontein, în vreme-ce French încunjură pe Cronje dela Ost. Acesta părăsește Kimberleyul și voește să se retragă, dar era prea târziu și la Paardeberg după o rezistență eroică de 10 zile trebui să se predee. A urmat deblocarea dela Ladysmith, și ocuparea orașului Bloemfontein. Englezii sunt acum pe cale cătră Pretoria, care pöte va fi ultima stațiune, unde probabil se va termina războiul.

Dacă Burii ar fi exploatat tôte luptele victorioșe dela început, ar fi putut să iee altă întorsătură războiul; dacă ei ar fi înaintat, respirița din tëra Cap ar fi luat proporții tot mai mari. Astăzi însă Tëra Cap e așa-zicënd pe deplin pacificată. Războiul acesta însă învață, că învingerile eluptate numai prin defensivă numai atunci au valöre dacă urmăză îndată și atacul, prin care singur se pöte peste tot ajunge scopul final al războiului.

NOUTĂȚI

Din cauza sf. sêrbători „Bunavestire”, Nrul proxim al foi nöstre, va apare Marția viitoare.

Academia română în ședința sa de Sâmbătă, avënd a decerne premiul Adamachi pentru un studiu asupra pelagrei, dintre lucrările intrate a aflat pe a Drului Neagoe de cea mai bună și i-a decernut jumëtatea premiului.

Daruri pentru sf. biserică. Dl *Laurențiu Ciorbea* paroch în Sălciava de jos a dăruit pe sêma bisericeii de acolo: „Predice pe Dumineci și sêrbători” de Dr. Em. Elefterescu în preț de 1 fl. 50 cr., „Semințe din agrul lui Christos” de Z. Boiu Tomul al II-lea și al III-lea în preț de 3 fl.; êr pentru biserică din *Ponor* (comuna se natală) Predice pe tôte duminecele și sêrbătorile de preste an de Dr. Elefterescu și Semințe din agrul lui Christos” Tomul al treilea, ambele în valöre de 3 fl. —

Pentru fapta sa creștinăscă D zeu sê-i dea sănătate și viață și sê-i ajute ca încă multe lucruri bune să mai pötă sêvêrși. P.

Modificarea legii de instrucțiune în România. Dăm aici în scurt câte-va din modificările mai importante introduse prin noua lege a instrucțiunei: Se crează învățământul primar superior, în care se va da o mare importanță comptabilității. Școlile comerciale de gradul I. se vor transforma treptat în școlë primare superioare. Se crează învățământul primar superior profesional. În aceste școli se vor învăța primele începuturi de meșteșuguri. Scopul acestor școlë este de

a forma viitori meșteșugari. După noua lege școlële de arte și meserii, școlële de silvicultură și agricultură vor trece de la ministerul instrucțiunei la ministerul domeniilor, de unde au fost luate în 1898. Biurul administrațiunei acestor școlë de la ministerul instrucțiunei va trace la domenii. La instrucție vor rămânea numai școlële comerciale și școlă de medicină veterinară. Această reformă de așa mare importanță are de scop armonisarea tuturor legilor, cari s'au votat în mod separat și la epoce diferite, fiind-că se constatare, că era imposibil de a se reforma dintr'o dată legea din 1864.

Prima femeie-medic în Austria. Duminecă a fost promovată la gradul de doctor în medicină la universitatea din Cracovia domnișöra Choleva-Moraczewska, prima femeie, care în Austria a isbutit să deschidă terenul pentru praxă medicală pe seama femeilor. De altcum domnișöra Choleva-Moraczewska luase încă mai de mult doctoratul în Elveția.

Rolul mărcilor folosite. Ziarul B. Hirlap răspunde la întrebările, ce i se fac, că adevă ce scop pöte avea colecția de mărci folosite și de cărți postale ilustrate și pot fi într' adevêr răscurpêrați cu acelea sclavi negri. Răspunsul e afirmativ. Ungaria încă are un agent în persöna profesorului Alfred Van Mons în Turocz-St. Márton, care stă în legătură cu misiunea, și face desvêlirile următore:

Ideia colectării de mărci folosite s'a născut în cercul misionarilor catolici din Congo pentru eliberarea sclavilor la a. 1890 și de atunci s'a răspândit în tötă lumea; în Ungaria încă se colectează cu rêvnă de 6 ani. Mărcile colectate se vënd și cu prețul lor se rescumpêră sclavi din Africa centrală și li se înființază sate. Până acum s'au colectat mai mult de 300 miliöne de mărci și venitul anual al mărcilor se urcă la 13.000 de coröne. Au încurs cu totul 68.000 de cor. din care s'au spesat 61.000 pentru colonisări.

Intr' adevêr instituției colectelor de mărci 8 sate își datoresc existența, în Congo. Numele fiecăruia se începe cu un „sânt” astfel: St. Trudo, St. Lambert, St. Leo etc.

Iată cum s'a născut primul sat: Sânt-Trudo.

La un an după începerea colectărilor de mărci folosite, s'a întemeiat pe tËrmurul rîului Lubi o colonie de 300 negri, cu numele de mai sus. Li s'au zidit o biserică și școlă modestă și mici căscioare; în comună nu este birt. De atunci numărul sufletelor s'a urcat la 1000, din cari numai 400 sunt creștini, căci misionarii nu le fac nici o silă la primirea creștinismului. Misionarul e acolo preot, învățător, notar, primar și medic. Poporul îl iubește, numindu-l părinte. Viața acestui popor e bine regulată, simplă, patriarhală.

Stațiuni pentru bombardarea norilor în Austria-inferiöră. Din Viena se anunță, că comisiunea provincială a Austriei de jos a înaintat un proiect pentru înființarea de stațiuni, provêzute cu tunuri contra tempestăților. În motivarea proiectului spune, că apêrarea cu pușcături contra tempestăților s'a dovedit escelentă în Ungaria și Italia, mai ales contra grindinei. În Italia sunt apröpe 2000 de stațiuni, care fac servicii fôrte bune. Înființarea unei stațiuni în Austria de jos ar costa vr'o 360 cor. și ar apêra un teren de apröpe 100 hectare.

Drum spre vârful Negoiului. Societatea carpatină a luat dispoziții pentru facearea unui drum, care se conducă dela iêzerul Bulea până sus la creștetul *Negoiului*. Se speră că acest drum va fi terminat încă în anul acesta și predat destinațiunei.

Primirea de elevi în școlă c. și reg. de cadeți de infanterie din Sibiu. Cu începerea anului scolastic 1900/1901 (21 Septembrie) se vor primi în școlă c. și reg. de cadeți de infanterie din Sibiu circa 40 de aspiranți în cursul I. Primirea în cursuri mai înalte va urma numai în măsura în care vor fi locuri disponibile, e însă neadmisibilă în cursul IV.

„Condițiunile de primire” se pot procura prelângă trimiterea sumei de 40 fileri (la procurări din afară se mai adauge și porto postal) dela școlă de cadeți sus numită întru cât ajunge provisiunea. Condițiunile esențiale sunt: pe lângă indigenatul austriac respective ungar, aptitudinea corporală, o conduită morală corespunzătoare, primirea îndatoririi de a și procura și a se îngriji mai departe din mijlöcele proprii de rufe, 6 pärechi mănuși de uniformă și 1 päreche de stiflete; mai departe a solvi la timp didactrul satorit în conformitate cu caracterul tatălui (de 300 sau 160 respective 24 cor. pe an) în fine că a ajuns etatea minimală și n'a trecut peste cea maximală (pentru cursul I. 14—17 ani) și absolvarea celor 4 clase inferioare dela o școlă mediă (și școlă civilă). Treckeri preste etate până la un an se vor concede în casuri demne a se lua în considerare. Relativ la mësurarea didactrului se relevă că inovațiune că preoți evanghelici și grecesci de ambele confesiuni, cari aparțin la rezerva armatei ces. și reg. sau la honvezimea reg. ung. sau cari stau în relația de evidență a honvezimei, au să solvêscă pentru fii lor un didactru numai de 160 cor. pe an. În casuri demne de a fi luate în considerare, și în cazul de paupertate documentată ministerul imperial de resboiu încuviințază elevilor, cari frecuentază deja școlă de cadeți cu un progres cel puțin „bun” — apoi cu o conduită „fôrte bună” — reduceri de didactru. — Petiții de primire se primesc cel mult până la 15. August — petiții mance sau substernute după acest termin nu vor fi luate în considerare din partea școlëi de cadeți.

Din public*).

Dare de sêmă și mulțumită publică.

Pentru zidirea bisericii gr.-or. din Vințul de jos au încurs următorele oferte maritimöse:

Dela Ioan Tipeiu protopop în Sebeș 20 fl., Sergiu Medean protopop în Sebeș 10 fl. Zev. Murășan preot Sebeș 1 fl. 50 cr., I. Onicescu notar pens. Rehäu 1 fl. 50 cr., E. Parasciv 10 fl., Petru Opincar 1 fl. 50 cr., Ioan Stanca 20 cr., Petru Gavrilă 30 cr., George Oprița 50 cr., George Tătar 50 cr., Avram David jun. 50 cr., Sam. Roșu 50 cr., Ioan Pavel 50 cr., toți din Sebeș; V. Orghidan București 19 fl., Cassa de păstrare Seliște 15 fl., Un binefăcător Sibiu 20 fl., „Auraria” Abrud 20 fl.; Aurel Danciu Abrud 4 fl. 50 cr., „Sebeșana” Sebeș 10 fl., Tului Roșescu prot. Cluș 1 fl., Nicolau Clonța par. Beclean listă 9 fl. 90 cr., Avram Stanca par. Petroșeni 2 fl. 20 cr., Simeon Săciu par. Petrița 1 fl., Vas. Gan par. Sălciava de sus 1 fl. 09 cr., Stefan Blebea București 47 fl. Coltofean și Comp. Galați 59 fl. 63 cr., Comuna: Deal cu listă 2 fl. 50 cr., Șugag 12 fl., 06 cr., Sibișel 6 fl., 84 cr., Loman 2 fl. 85 cr., Pianul de jos 15 fl. 08 cr., Vurpêr 6 fl. 30 cr., Ohaba 4 fl., 49 cr., Vingard 1 fl. Daia 8 fl. 22 cr., Capâlna 13 fl., 58 cr., Ioan Danciu din Vinț la tēmplă 40 fl., Ioan Maximilian par. Stupini 14 fl. 30 cr. Iacob Danciu din Vinț pentru var 325 fl. și pentru clopot 312 fl. 18 cr. Suma 1022 fl. 22. cr.

adeacă una miă douăzeci și doi florini 22 cr. pentru cari oferte comitetul parochial exprimă și pe calea acêsta dăruitorilor marimonioși cea mai intimă mulțumită și recunoștință.

Sebeș, 3/16 Martiu 1900

Pentru comitetul parochial gr.-or. din Vințul de jos:

Sergiu Medean
ppresbiter

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acêsta redacția nu primește răspunderea.

Posta Redacțiunei.

Dlui Dr. A. Bohatielu Cluș. Deöre-ce articolul din cestiune nu este adresat D-Vöstră, nu mai putem reveni asupra afacerii. Manuscriptul la dorință Vi-se pune la dispoziție.

